

# UNIVERSITETET I BERGEN

## MØTEINNKALLING

### Studiestyret ved Det humanistiske fakultet

Tidspunkt: 21.02.24, kl. 12.15-14.00

Sted: Harald Hårfagresgate 1. møterommet 1 etasje

Innkalling er sendt til:

Svein Ivar Angell, Birger Solheim, IF, Torodd Kinn, LLE, Christian Sæle, AHKR, Jesse Tomalty, FOF, Kjersti Aarstein, SKOK, Pål Steiner, Universitetsbiblioteket, Axel Leegaard og Maria Sorkness Økland studentrepresentanter, HSU.

Kopimottakere: Jacob Hoffmann, Helga Ramstad, Ståle Melve, Deirdre Smith, Idunn Tandstad, Julie Alver Tønsaker, Hanne Svanholm Misje, Terje Torgilsteit, Rebekka Nistad, Shizuka Sydnes, Helge Restad og Peder Fuglevik.

---

Vedlagt er saksliste og sakspapirer til møtet.

Forfall skal meldes til personlig varamedlem og sekretariatet, på e-post til [rebekka.nistad@uib.no](mailto:rebekka.nistad@uib.no).

Bergen, 15.02.24

Svein Ivar Angell  
visedekan

Inger Marie Hatløy  
fungerende studiesjef

## **Saksliste:**

I Godkjenning av innkalling og saksliste

II Godkjenning av [protokollen fra møtet 13.12.23](#).

### **III Muntlige orienteringssaker**

SAK 1/24 Løypemelding studieporteføljeprojektet

SAK 2/24 Sak frå Universitetets utdanningsutval (UU): SAK 3 Breidde i utdanninga [Saksliste UU-møte 7.2.24](#)

SAK 3/24 Plagiat, jf. e-post til undervisningskoordinatorane

### **IV Drøftingssaker**

SAK 4/24 Innspill til nytt studiekvalitetssystem

SAK 5/24 Utfyllande reglar ved HF knytt til talet på forsøk på masterprosjekt

SAK 6/24 Retningsliner for bruk av KI

## Studiestyret ved Det humanistiske fakultet

Møte: 21.2.2024

---

### SAK 4/24: Innspill til nytt studiekvalitetssystem – drøftingssak

---

#### Dokumenter i saken:

- Kvalitetssystem for utdanning, Universitetet i Bergen, vedlegg 1
- Veileder til kvalitetssystem for utdanning, Universitetet i Bergen, vedlegg 2

Etter tilsyn med UiBs studiekvalitetssystem, anbefalte NOKUT en revurdering av kompleksiteten i systemet. En arbeidsgruppe ved UiB har nå kommet med utkast til en studiekvalitetsbeskrivelse, som enhetene kan komme med innspill til. Systembeskrivelsen og den tilhørende veilederen er lagt ved denne saken.

Overordnet skal det nye systemet i større grad fasilitere kontinuerlig kvalitetsutviklingsarbeid, og i mindre grad være et verktøy for kontroll av studiekvaliteten. Rent konkret innebærer det et mindre omfattende rapporteringskrav, og økt lokalt ansvar for å etablere og opprettholde gode rutiner for utvikling og kvalitetssikring av studietilbudet. Hovedsakelig skal rapporteringen til sentralt hold kun omhandle forhold som enhetene særlig vil bemerke, enten i positiv eller negativ retning.

Den formelle kvalitetssikringsprosessen er forenklet:

- De årlige egenvurderingene for emner og program er fjernet.
- Dagens 5-årige programevalueringer foreslås som 6-årige.
- Formen på studiekvalitetsmeldingene er forenklet.
- Krav til fakultetsvise læringsdesignteam er fjernet.

Noen sider ved dagens system er fremhevet og tydeliggjort:

- Ansvarsområdene til de faglige rollene på alle nivå er beskrevet.
- Eksterne fagfeller og representanter for arbeidslivet er nevnt eksplisitt.
- All mulig kopling mellom reakkreditering og nedlegging av studieprogram, fjernes.
- Ikke-reakkrediterte program skal forbedres.
- Det understrekes at fakultetenes studieporteføljer skal ha grunnlag i langsiktige, strategiske planer.

Det nye systemet har allerede vært drøftet i flere ulike organ og nettverk på både faglig og administrativt plan. Vi gjengir under noen av kommentarene som foreløpig er kommet frem, og åpner for en drøfting av disse og andre innspill i studiestyret.

- 1) Det etterlyses en tydeligere definisjon av hva studiekvalitetsbegrepet innebærer.
- 2) På grunn av den omfattende rapporteringen, ble dagens system lenge ansett som unødig byråkratisk, og det tok tid å få etablert en aksept for det i organisasjonen. Forenkling av

byråkratiske prosesser ønskes gjerne bredt velkommen, og senkede krav til rapportering i det nye systemet kan på den måten være en positiv kraft for holdningen til selve studiekvalitetsarbeidet. Samtidig har rapporteringskravene i dagens system vært en klar styrke, siden det har sørget for et konstant og solid grunnlag for vurdering av studiekvaliteten. Slik løper man en risiko for å svekke dokumentasjonsgrunnlaget for studiekvalitetsarbeidet når man løsner opp på kravene til rapportering. Her er det viktig å få til en god balanse.

- 3) Om den faste, systembaserte rapporteringen blir sjeldnere, må det foreligge gode lokale rutiner for rapportering av løpende utviklingsarbeid i studieprogrammene. Det nye systemet sier lite om dette, og denne rapporteringen kan bli krevende å forvalte på enhetene uten sentrale føringer.
- 4) Det nye systemet mangler beskrivelse av prosessen som følger når et program ikke blir reakkreditert. Programmet skal forbedres, men hvem vurderer om forbedringene er gode nok?
- 5) Det har i HFs reakkrediteringsarbeid vist seg at antallet studenter på et program påvirker muligheten for å vurdere studiekvalitet. For få studenter gjør det vanskelig å få et inntrykk av hvordan studiekvaliteten faktisk er. Vi savner refleksjoner rundt konsekvensene av dette i det nye systemet.
- 6) Det er bra at årsstudier er nevnt i det nye systemet, og at det spesifikt er sagt at de i studiekvalitetsarbeidet kan slås sammen med sine tilhørende bachelorprogram (hvis de har et). Det er imidlertid også behov for å plassere ansvaret for studiekvaliteten på emner som ikke inngår i studieprogram. Dette er uklart i det nye systemet.
- 7) Representanter fra arbeidslivet skal være påkoplede studiekvalitetsarbeidet. Det etterlyses nærmere retningslinjer for dette.

Det åpnes for innspill frem til 8. mars. Innspillene fra HF skal sendes samlet. Instituttene bes derfor sendes sine innspill til visedekan for utdanning [svein.angell@uib.no](mailto:svein.angell@uib.no) og studiesjef [inger.hatloy@uib.no](mailto:inger.hatloy@uib.no) på e-post innen 5. mars.

TITTEL PÅ DOKUMENT:

## KVALITETSSYSTEM FOR UTDANNING Universitetet i Bergen

### Innhold

#### 1. BAKGRUNN

- 1.1 STRATEGISKE AMBISJONER FOR ARBEIDET MED KVALITET I UTDANNING
- 1.2 KVALITETSSYSTEM FOR BACHELOR- OG MASTERPROGRAM, ÅRSSTUDIER, ETTER- OG VIDEREUTDANNINGER
- 1.3 KVALITETSSYSTEMET FOR PH.D.-UTDANNINGEN

#### 2. UTVIKLING OG KONTROLL AV KVALITET I UTDANNING

- 2.1 KVALITETSUTVIKLING
- 2.2 KVALITETSKONTROLL OG REAKKREDITERING
- 2.3 STØTTESYSTEM FOR UTVIKLING OG KONTROLL AV KVALITET I UTDANNING
  - Støtte for kvalitetsutvikling
  - Støtte for kvalitetskontroll
  - Eksterne fagfeller og representanter fra arbeidslivet
- 2.4 ROLLER OG ANSVAR I STUDIEKVALITETSARBEIDET
  - Emneansvarlig
  - Programstyre og programstyreleder
  - Instituttleder
  - Dekan
  - Rektor

#### 3 PROSESSBESKRIVELSE FOR UTVIKLING

- Løpende vurderinger på emne- og programnivå
- Årlige studiekvalitetsmeldinger og dialogmøter
- Langsiktige planer for studieportefølje

#### 4 PROSESSBESKRIVELSE FOR KONTROLL OG SYKLISKE PROSESSER

- 4.1 EVALUERING AV ETABLERTE STUDIETILBUD
  - Emneevaluering
  - Programevaluering
  - Evaluering av praksis
  - Reakkreditering av studieprogram
- 4.2 OPPRETTELSE AV NYE STUDIEPROGRAM OG NEDLEGGELSE AV STUDIEPROGRAM

#### 5. TVERRFAKULTÆRE STUDIEPROGRAM

#### 6. LÆRINGSMILJØ

- Læringsmiljøutvalg
- Rapporter om læringsmiljø
- Læringsmiljøpris
- Studentombud
- Studentmedvirkning
- Digital og fysisk infrastruktur
- Mentorordning

#### 7. ANERKJENNELSE AV OG OPPMUNTRING TIL KVALITETSARBEID

- Fremragende undervisere
- Ugleprisen
- Insentivmidler

## **1. BAKGRUNN**

Dette dokumentet beskriver UiBs kvalitetssystem for utdanning og gjelder all utdanning utenom Ph.d.-utdanning. Formålet med kvalitetssystemet er å understøtte en kultur for systematisk utvikling av kvalitet i utdanning. De prosesser og tiltak som inngår i kvalitetssystemet skal tjene som grunnlag for universitetets systematiske arbeid med vedlikehold, revisjon og videreutvikling av studietilbudet og kvaliteten i utdanningene.

Det utarbeides i tillegg en veileder til kvalitetssystemet for utdanning, for å gi eksempler og gode praksiser for hvordan kvalitetssystemet kan følges opp.

### **1.1 STRATEGISKE AMBISJONER FOR ARBEIDET MED KVALITET I UTDANNING**

Universitetet i Bergens systematiske arbeid med kvalitet i utdanning er forankret i universitetets strategi for 2023 - 2030, *Kunnskap som former samfunnet*. Strategien er retningsgivende for UiBs arbeid med utvikling av studietilbudet og utdanningskvaliteten.

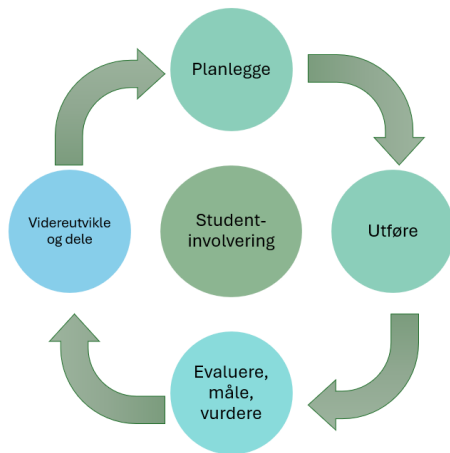
Som samfunnsinstitusjon skal UiB bidra til en bærekraftig og demokratisk utvikling og være et attraktivt og inkluderende studiested. Bærebjelken for kvalitet i utdanningen er at den er forskningsbasert og tett koblet til kunnskapsutviklingen. UiB har et nasjonalt ansvar for å tilby utdanninger over en stor faglig bredde. Våre studieprogrammer skal fremme selvstendighet, samarbeid, kritisk tenkning og kreativitet. UiB skal utdanne kandidater som kan forme morgendagens samfunn, arbeids- og næringsliv med perspektiver fra ulike fagområder. Vi skal gi studentene et faglig fundament som varer hele livet og som bidrar til å skape kompetente og reflekterte samfunnsborgere.

Kvalitetssystemet skal sikre at UiB forvalter utdanningene på tvers av fagområdene og i samsvar med UiB sine strategiske ambisjoner. Gjennom det systematiske kvalitetsarbeidet skal studentene følges opp på en forsvarlig og hensiktsmessig måte.

### **1.2 KVALITETSSYSTEM FOR BACHELOR- OG MASTERPROGRAM, ÅRSSTUDIER, ETTER- OG VIDEREUTDANNINGER**

Kvalitetssystemet for utdanning er en del av UiBs samlede system for internkontroll, og omfatter bachelor-, og masterprogram, årsstudier og etter- og videreutdanninger.

Kvalitetsarbeid generelt kan fremstilles som en syklisk prosess i fire faser. Det innebærer kontinuerlig forbedring og læring der elementene planlegge, utføre, evaluere, videreutvikle og dele gjentas innenfor alle aktiviteter og på alle nivå. Svikt i kvalitet skal fanges opp og møtes med systematiske løsninger for oppfølging og dokumentasjon av iverksatte tiltak. Erfaringer fra vellykket kvalitetsarbeid skal deles og brukes til videreutvikling. Studenter skal involveres i alle fasene av studiekvalitetsarbeidet.



Kvalitetssystemet for utdanning skal sikre at UiB overholder kravene til det systematiske kvalitetsarbeidet som går fram av kapittel 2 og 4 i studietilsynsforskriften, i § 2-1 (2) og §3-1 til §3-3 i studiekvalitetsforskriften og i § 1-6 og § 4-3 (5) i universitets- og høyskoleloven. Herunder krav om at:

- Det er på plass ordninger for systematisk å kontrollere at alle studietilbud, både nye og etablerte, tilfredsstiller kravene i studiekvalitetsforskriftens § 3-1 og 3-2, og kapittel 2 i studietilsynsforskriften.
- Kunnskapen fra kvalitetsarbeidet brukes til å videreutvikle kvaliteten i studietilbudene (studiekvalitetsforskriften § 2-1 (1)).

Kvalitetsarbeidet skal være forankret i strategi og ledelse ved institusjonen. Det skal bidra til å fremme en kvalitetskultur hos alle ansatte og studenter (studietilsynsforskriftens § 4-1(1) og (2)). Utvikling og sikring av kvalitetsarbeidet skal kunne dokumenteres.

### 1.3 KVALITETSSYSTEMET FOR PH.D.-UTDANNINGEN

UiB har et eget kvalitetssystem for Ph.d.-utdanningen som ikke er omfattet av denne systembeskrivelsen. Ph.d.-utdanningen er vesentlig annerledes enn de øvrige studietilbudene, siden Ph.d.-studentene er ansatte som stipendiater og følges opp gjennom medarbeidersamtaler i tillegg til individuell veiledning, fremdriftsrapporteringer og en midveisevaluering.

I opplæringsdelen av Ph.d.-utdanningen inngår det emner, og kvalitetssikring av emnetilbudet følger de samme kravene som er gitt i denne systembeskrivelsen. Kvalitetssikringen av ph.d.-utdanningen følger ellers de samme overordnede prinsippene for evaluering og rapportering og er underlagt samme krav i studietilsynsforskriften, studietilsynsforskriften og universitets- og høyskoleloven.

En fullstendig beskrivelse av Ph.d.-utdanningen ved UiB finnes her:

<https://www.uib.no/foransatte/95455/kvalitetssystem-phd-utdanningen-ved-uib>

## 2. UTVIKLING OG KONTROLL AV KVALITET I UTDANNING

Det systematiske arbeidet med kvalitet i utdanning ved UiB går langs to linjer som påvirker hverandre: Utvikling og kontroll. Disse skal, sammen med støttesystemene omtalt i avsnitt 2.3, sikre at studietilbudet og kvaliteten i utdanning stadig videreutvikles, og at kravene til akkrediterte studietilbud oppfylles.

Utviklingsarbeid er kontinuerlig og involverer jevnlig vurderinger og justeringer. Kontroll innebærer formelle sykliske prosesser, tidsbestemte evalueringer og rapportering til nivået over.

### 2.1 KVALITETSUTVIKLING

Kvalitetsutvikling er en kontinuerlig prosess som krever jevnlig samhandling og dialog mellom studenter, undervisere, fagmiljø, administrasjon og samarbeidspartnere, og mellom de ulike nivåene: emne, studieprogram, institutt, fakultet og sentralledelse. Kvalitetsutvikling baseres på løpende vurderinger og justeringer som gjøres gjennom studieåret, blant annet som følge av denne samhandlingen. Innspillene kan ha blitt meldt inn muntlig eller skriftlig, i planlagte prosesser som for eksempel gjennom evalueringsskjema, i egne møter der studiekvalitet er satt opp som tema, eller utenom. Arbeidet med kvalitetsutvikling har primærsøkelys på dialoger og samtaler.

### 2.2 KVALITETSKONTROLL OG REAKKREDITERING

Med faste mellomrom legger kvalitetssystemet opp til en kontrollmekanisme for kvalitetssikring av studietilbudet og utdanningskvaliteten. Dette omfatter tidsbestemte sykliske evalueringer med påfølgende rapportering. Hvert emne skal evalueres minst hvert tredje år, mens hvert studieprogram og årsstudium evalueres og reakkrediteres minst hvert sjetten år. Årsstudier som er en del av et bachelorprogram, kan evalueres som en del av evalueringen av det aktuelle programmet.

Evalueringene skal sikre at studietilbudene holder høy kvalitet og tilfredsstillende kravene spesifisert i kap. 1.2, samt i nasjonale retningslinjer og rammekrav for studiene, der disse finnes. Evalueringen skal også sikre at studietilbudet er faglig og pedagogisk oppdatert.

### 2.3 STØTTESYSTEM FOR UTVIKLING OG KONTROLL AV KVALITET I UTDANNING

#### Støtte for kvalitetsutvikling

En sentral *læringsdesigngruppe*, med representanter fra Program for universitetspedagogikk (UPED) og UiB Læringslab, tilbyr veiledning til utforming av nye studietilbud, kvalitetsutvikling i eksisterende studietilbud og redesign av studieprogram.

I tillegg skal fakultetene ha egne ordninger som sikrer at fagmiljøene kan få veiledning om kvalitetsutvikling i utdanning med utgangspunkt i utdanningenes faglige egenart.

#### Støtte for kvalitetskontroll

En sentral og fakultetsvise *studiekvalitetskomiteer* har i oppgave å vurdere om nye og etablerte studieprogram oppfyller kravene til akkreditering. Faglig ledelse og studentrepresentanter skal være representerte i komiteene, sammen med andre som fakultetsstyret oppnevner.

*Den sentrale studiekvalitetskomiteen* oppnevnes av UiBs utdanningsutvalg, og har ansvar for å vurdere om nye studietilbud følger gjeldende lov- og forskriftskrav, UiB sine strategiske ambisjoner for



kvalitet i utdanning og fakultetets langsiktige plan for studieportefølje. På bakgrunn av denne vurderingen gir komiteen en anbefaling om opprettelse av studietilbud til Utdanningsutvalget, som deretter gir en anbefaling til Universitetsstyret.

*De fakultetsvise studiekvalitetskomiteene* oppnevnes av fakultetsstyrene. De har ansvar for å vurdere om evaluerte program og årsstudier følger forskriftskravene, og gir sin vurdering om dette til fakultetsstyret. Fakultetsstyret vedtar reakkreditering eller gir pålegg om forbedring.

### **Eksterne fagfeller og representanter fra arbeidslivet**

Alle studieprogram og årsstudier skal ha oppnevnt personer fra utenfor institusjonen som bidrar til evalueringene og kvalitetsutviklingen: En ekstern fagfelle fra en UH-institusjon og en representant fra arbeidslivet (næringsliv, offentlig forvaltning, kulturliv, osv). Samme person kan være oppnevnt i flere program og studietilbud.

Eksterne fagfeller og representanter skal bidra i evalueringer, jf. Studiekvalitetsforskriften §2-1 (2), og er relevante kilder etter studietilsynsforskriftens §4-1 (4) krav om systematisk innhenting av informasjon for å vurdere kvaliteten i alle studietilbud. Ekstern fagfelle skal bidra inn i den sentrale studiekvalitetskomiteen i forbindelse med oppretting av nye studietilbud. Utfyllende beskrivelse og retningslinjer for eksterne, er gitt i veileder til kvalitetssystemet for utdanning.

## **2.4 ROLLER OG ANSVAR I STUDIEKVALITETSARBEIDET**

Ansvaret for det systematiske kvalitetsarbeidet i utdanningene følger de faglige rollene som beskrevet i tabellen nedenfor. Figuren viser de funksjonene som har et formelt ansvar i det systematiske kvalitetsarbeidet ved UiB.



Alle emner skal, i de semestrene det undervises i emnet, ha utpekt en emneansvarlig. Instituttleder peker ut emneansvarlig. Alle studieprogrammer og kortere studier, som årsstudier, skal ledes av et programstyre med en programstyreleder. Instituttleder utpeker programstyret og leder av programstyret.

De av fakultetene og utdanningene som er organisert på en annen måte enn det hovedmodellen i figuren viser, skal sørge for at alle ansvarsområdene i det systematiske kvalitetsarbeidet blir ivaretatt på en hensiktsmessig måte. Den som har ansvar kan delegere arbeidet.

Ansvarlig	Oppgaver
<b>Emneansvarlig</b>	Har ansvar for:
	gjennomføring av emnet
	løpende vurderinger og bidrag til faglig videreutvikling av emnet og emnets plass i studieprogram
	emneevaluering i emnet minimum hvert 3. år etter oppsatt plan
	oppfølging av innspill og tilbakemeldinger fra studenter og kommunikasjon tilbake til studentene
<b>Programstyreleder</b>	Har ansvar for:
	kvalitet og helhet i studieprogrammet eller årsstudiet, og at krav i forskrifter er oppfylt gjennom det kontinuerlige og det systematiske kvalitetsarbeidet
	utarbeidelse av plan for emneevalueringer for emner som inngår i studieprogrammet slik at hvert emne blir evaluert minst hvert 3. år
	programevaluering og evaluering av årsstudier minst hvert 6. år etter oppsatt plan
	utarbeidelse av plan for og innhenting av innspill fra studenter og eksterne fagfeller og representanter fra arbeidslivet i evalueringene og at evalueringene blir fulgt opp
<b>Instituttleder</b>	Har ansvar for:
	utarbeidelse og videreutvikling av en langsiktig plan for studieporteføljen ved instituttet
	en helhetlig plan for evaluering av emner, studieprogram og årsstudier, samt oppfølging av disse, slik at instituttets studieportefølje følger lov- og forskriftskrav
	tilrettelegging for arbeid med utvikling av kvalitet i utdanning gjennom for eksempel samtaler, dialoger og møter om studiekvalitet, og deling av erfaringer fra vellykket kvalitetsarbeid for videre utviklingsarbeid
	tilrettelegging for kompetanseutvikling for undervisere og utdanningsledere i arbeidet med studiekvalitet
	kunnskapsoverføring når programledelse eller emneansvar går fra en medarbeider til en annen
	instituttets årlige studiekvalitetsmelding
	sikring av studentinvolvering i prosesser og beslutninger med følger for studieprogram og læringsmiljø
<b>Dekan</b>	Har ansvar for:
	sikre at fakultetets studieportefølje følger lov- og forskriftskrav
	utarbeide og videreutvikle en helhetlig og langsiktig plan for fakultetets samlede portefølje av studietilbud, som er i samsvar med UiBs strategiske ambisjoner
	lage en samlet tidsplan for systematisk gjennomgang av fakultetets studieprogramportefølje, med angivelse av årstall for ulike programevalueringer og oppfølging av disse
	legge fram sak om reakkreditering, oppretting og nedlegging av studieprogram for fakultetsstyret, og videresende søknad om oppretting og nedlegging av studieprogram til universitetsstyret

	sørge for forbedring av studieprogram etter programevalueringer, med bakgrunn i anbefaling fra fakultetets studiekvalitetskomité
	sikre god støtte til undervisere og fleksible rammer for varierte undervisnings- og vurderingsformer
	gjennomføre dialogmøter om utdanning med instituttene og delta i dialogmøte om utdanning med universitetsledelsen
	utarbeide en årlig studiekvalitetsmelding som legges frem for fakultetsstyret, med utgangspunkt i dialoger med instituttene
	sikre studentinvolvering i prosesser og beslutninger med følger for studieprogram og læringsmiljø
	sikre at kontakt med arbeids- og samfunnslivet blir ivaretatt og at arbeids- og samfunnsrelevansen av utdanningene blir synliggjort
<b>Rektor</b>	Har ansvar for:
	kvalitetssystemet for utdanning
	helheten av universitetets samlede portefølje med studieprogram og emner og at disse er i overensstemmelse med lov- og forskriftskrav
	tilrettelegging for en kollegial kultur for samarbeid om utdanningskvalitet, arbeid med studentaktiv læring og kontakt med arbeidslivet
	dialogmøter om utdanning med fakultetsledelsene med utgangspunkt i fakultetenes studiekvalitetsmeldinger
	den årlige studiekvalitetsmeldingen for universitetet med utgangspunkt i studiekvalitetsmeldingene fra fakultetene, som legges fram for universitetsstyret
	fremlegging av sak til universitetsstyret om oppretting og nedlegging av studieprogram, etter søknader fra fakultetene
	å sikre studentinvolvering i prosesser og beslutninger med følger for studieprogram og læringsmiljø

### 3 PROSESSBESKRIVELSE FOR UTVIKLING

Formålet med utviklingsdelen av kvalitetssystemet er å fremme kollegialt samarbeid om utvikling av kvalitet i utdanning. Dette baserer seg på en kontinuerlig dialog og arbeid med studiekvalitet i enhetene, langsiktig og strategisk utvikling av studietilbudet og erfaringsdeling fra vellykkede kvalitetsutviklingstiltak. Arbeidet understøttes av løpende vurderinger på emne- og programnivå, regelmessige tilbakemeldinger fra studenter, årlige studiekvalitetsmeldinger på institutt-, fakultets- og sentralnivå, samt årlige dialogmøter om utdanning mellom institutt- og fakultetsledelse, og mellom fakultets- og universitetsledelse.

De formelle kravene for arbeidet med kvalitetsutvikling i utdanning er beskrevet nedenfor. I veileder til kvalitetssystemet gis det i tillegg eksempler og gode praksiser, som kan være til inspirasjon i enhetenes interne arbeid med kvalitetsutvikling.

#### Løpende vurderinger på emne- og programnivå

Løpende vurderinger som fører til justeringer, bør dokumenteres for enhetens felleshukommelse og videre arbeid med kvalitetsutvikling. Dette arbeidet danner grunnlaget for instituttets studiekvalitetsmelding. Det er ikke særskilt krav om årlig rapportering på emner og studieprogram.

## **Årlige studiekvalitetsmeldinger og dialogmøter**

1. Instituttledelsen utarbeider en årlig studiekvalitetsmelding til fakultetsledelsen som gir en kort beskrivelse av utviklingsarbeidet med utdanningskvalitet og prioriteringer ved instituttet.
2. Fakultetsledelsen gjennomfører årlige dialogmøter med ledelsene ved instituttene, med utgangspunkt i instituttens studiekvalitetsmeldinger, og utarbeider en studiekvalitetsmelding for fakultetet.
3. Universitetsledelsen gjennomfører årlige dialogmøter med fakultetene med utgangspunkt i fakultetenes studiekvalitetsmeldinger. På bakgrunn av disse utarbeides UiBs årlige studiekvalitetsmelding som blir presentert for Utdanningsutvalget og Universitetsstyret.

Følgende tema skal omtales i fakultetenes og UiBs samlede studiekvalitetsmeldinger, i tillegg til eventuelle bestillinger fra universitetsledelsen:

- Oppfølging av foregående års studiekvalitetsmelding
- Hovedkonklusjoner fra dialogmøter
- Gjennomførte og planlagte emne- og programevalueringer
- Eventuelle endringer i fakultetets langsiktige plan for studieportefølje
- Planer og prioriteringer med kopling til universitetets strategi og utviklingsavtalen med Kunnskapsdepartementet

Studiekvalitetsmeldingene fra institutt og fakultet kan variere i omfang fra år til år. Dialogmøter mellom fakultet og institutt kan gjennomføres med flere institutt samtidig. Utfyllende eksempler for variasjon i dette arbeidet er gitt i veileder til kvalitetssystemet.

## **Langsiktige planer for studieportefølje**

Fakultetene skal ha faglig begrunnede langsiktige planer for en helhetlig og bred studieportefølje, for alle fagområdene ved fakultetene. Planene skal være i overensstemmelse med UiB sine strategiske ambisjoner, og revideres ved behov. Eventuelle endringer i studieporteføljen omtales i studiekvalitetsmeldingene.

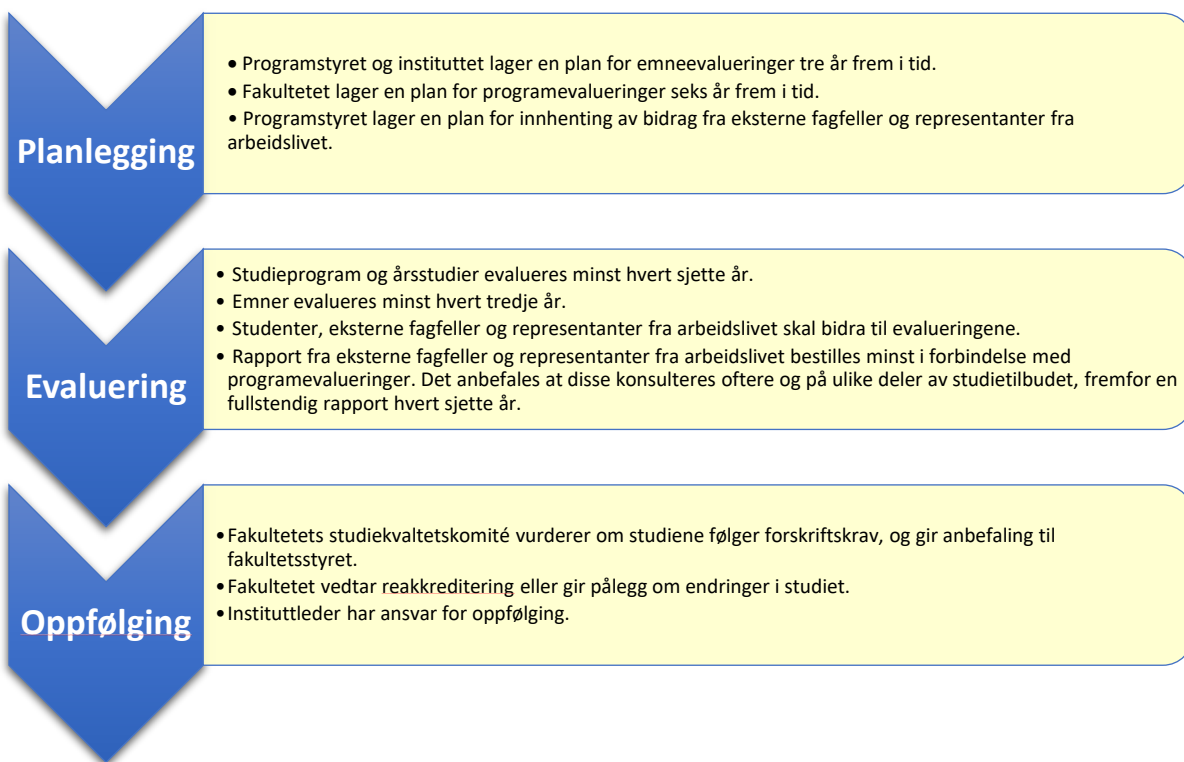
## **4 PROSESSBESKRIVELSE FOR KONTROLL OG SYKLISKE PROSESSER**

Proessen med evaluering og reakkreditering av det etablerte studietilbudet har som målsetting å ivareta og styrke kvaliteten i UiBs studieprogram og, og å sikre at det samlede studietilbudet tilfredsstiller kvalitetskravene beskrevet over.

I kontrolldelen av kvalitetssystemet inngår, i tillegg til evalueringer av emner og studier, også opprettelse og nedleggelse av studietilbud. En faglig bedømming av om en høyere utdanningsinstitusjon eller et studietilbud fyller standarder og kriterier gitt av departementet og NOKUT, kalles akkreditering. UiB er selvakkrediterende, noe som betyr at universitetet selv kan vedta å opprette studieprogram uten å søke NOKUT om akkreditering.

### **4.1 EVALUERING AV ETABLERTE STUDIETILBUD**

Skjematisk beskrivelse av sykliske prosesser for kvalitetskontroll i utdanning:



### Emneevaluering

Alle emner skal evalueres minst hvert tredje år eller hver tredje gang emnet undervises.

Emneevaluering skal omfatte:

- informasjon om oppfølging og eventuelle justeringer siden sist emneevaluering
- vurdering av faglig innhold, kobling til forskning på feltet, og samsvar mellom emnet og studieprogrammene som emnet inngår i
- vurdering av pedagogiske valg, samsvar mellom emnets læringsutbyttebeskrivelse, undervisnings-, lærings- og vurderingsformer, og refleksjon over studentens læring og gjennomføring som følge av disse valgene
- resultater fra studentevalueringer og eventuelt andre tilbakemeldinger som er aktuelle for emnet
- I de tilfellene emnet har praksis, eller andre ordninger for kontakt med arbeidslivet, skal det evalueres om ordningen fungerer tilfredsstillende.
- en vurdering av samsvar mellom studentenes arbeidsmengde og studiepoenguttelling

Emneansvarlig har det faglige ansvaret for gjennomføringen av evaluering av emnet. Emneansvarlig leverer en rapport med oppsummering av resultatene og forslag til forbedringstiltak der det er aktuelt. Rapporten offentliggjøres sammen med hovedresultater fra studentevalueringene og en plan for hvordan rapporten skal følges opp. Instituttleder har det overordnede ansvaret for oppfølging av evalueringsrapporten.

### Programevaluering

Alle studieprogram og årsstudium skal evalueres minst hvert sjette år. Programevaluering skal sikre at kravene i studiekvalitetsforskriften og studietilsynsforskriften er fulgt. UiB har utarbeidet en mal som er anbefalt å følge.

Programevalueringen skal resultere i en rapport som gir en vurdering av om forutsetningene i studiekvalitetsforskriftens §§ 3-1 til 3-3 og studietilsynsforskriftens kap. 2, jf. også § 4-1 (3), fortsatt er dekket i studieprogrammet, med særlig søkelys på endringer siden akkreditering eller sist reakkreditering.

Følgende punkt skal også omtales:

- en oppsummering av hvordan forrige evaluering ble fulgt opp
- etterlevelse av eventuelle nasjonale rammeplaner og retningslinjer for studiet
- innspill fra studenter og eksterne fagfeller og representanter fra arbeidslivet
- vurdering av rekruttering, gjennomføring, kandidatproduksjon og kontakt med arbeidslivet

Rapporten skal inneholde forslag til forbedringer der det er behov for det. Programstyreleder har ansvar for koordinering av arbeidet med evalueringen og innlevering av rapporten.

### **Evaluering av praksis**

Praksis kan forekomme både som et eget emne eller være integrert i studieprogram. Praksis kan gjennomføres ved en institusjon, skole, organisasjon eller bedrift i Norge eller i utlandet. Det faglige ansvaret for praksis er det samme som for emner og studieprogram. Det skal inngås avtale for samarbeid om praksis mellom institutt/fakultet og praksissted. Informasjon om hva en slik avtale bør inneholde er beskrevet nærmere i veileder til studiekvalitetssystemet.

Ansvaret for kvalitetssikring av praksis og den eksterne samarbeidspartneren hvor praksis blir gjennomført, ligger til fagmiljøet som eier det aktuelle emnet eller programmet. Studentene skal evaluere praksis etter endt praksisopphold.

### **Reakkreditering av studieprogram**

Når evalueringen er gjennomført, skal fakultetets studiekvalitetskomité vurdere om det evaluerte studieprogrammet kan reakkrediteres, hvilket betyr at studieprogrammet fortsatt oppfyller lov- og forskriftskrav knyttet til studietilbud.

Studiekvalitetskomiteen skal gi fakultetsstyret en anbefaling om programmet kan reakkrediteres eller om forbedringer som anses som nødvendig for at programmet skal kunne reakkrediteres. På bakgrunn av anbefalingen, vedtar fakultetsstyret enten at programmet reakkrediteres eller at skal det gis pålegg om endringer i studieprogrammet for å tilfredsstille forskriftskrav, med en tidsramme for ferdigstilling. Dersom fakultetsstyret finner å ikke kunne vedta reakkreditering, vil fakultetet eller instituttet få instruks om å gjennomføre de nødvendige endringene og forbedringene innen den gitte tidsrammen, slik at kvaliteten i programmet sikres.

Evaluering av tverrfaglige og tverrfakultære studieprogram gjøres i samarbeid med de involverte fakultetene. Enheten hvor studieprogrammet er plassert, har ansvar for å koordinere samarbeidet.

Programstyret har ansvar for at alle involverte fag, fakulteter og enheter er tilstrekkelig opplyst og hørt i programevalueringen samt å sørge for at den lokale studiekvalitetskomiteen har all tilgjengelig informasjon i reakkrediteringsprosessen.

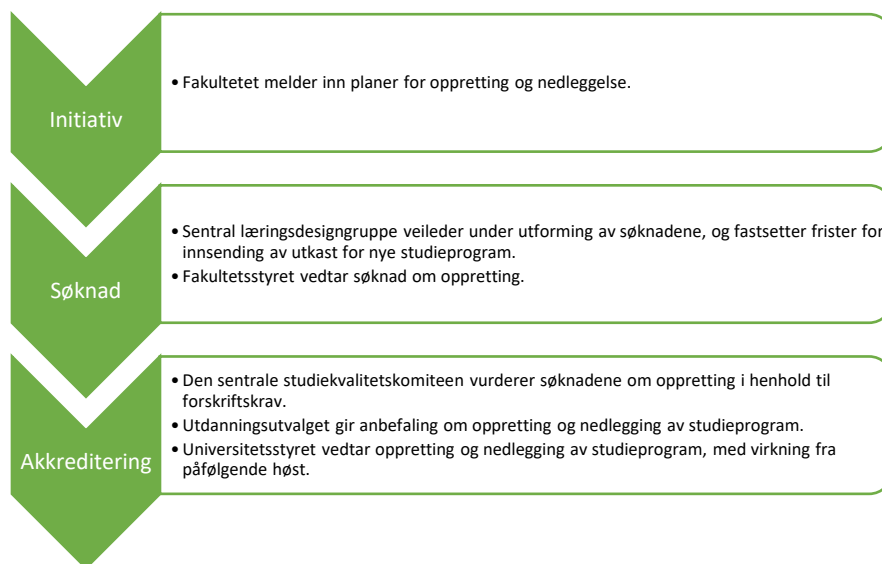
Den sentrale studiekvalitetskomiteen ved UiB kan, på eget initiativ eller etter særlig forespørsel, også foreta vurderinger av eksisterende studieprogram.

#### 4.2 OPPRETTELSE AV NYE STUDIEPROGRAM OG NEDLEGGELSE AV STUDIEPROGRAM

Fakultetsstyret kan vedta å søke universitetsstyret om å opprette eller legge ned et studietilbud. Både opprettelse og nedleggelse av studietilbud skal være i overensstemmelse med UiB sin strategi og med eierfakultetets gjeldende langsiktige planer for sin studieportefølje. En sentralt oppnevnt studiekvalitetskomite vurderer om nasjonale forskriftskrav i det omsøkte studietilbudet er dekket.

Søknad om oppretting av nye studieprogram skal vise at krav fastsatt i studiekvalitetsforskriften og studietilsynsforskriften er oppfylt. Søknadsskjema og veiledning er tilgjengelig på UiBs nettsider.

Normalt følges saksgangen som vist i figuren ved oppretting av nye studieprogram. Malene for programoppretting og søknad skal brukes ved alle nye programopprettelser.



Fakultetsstyret anbefaler oppretting og nedlegging av studieprogrammet til Universitetsstyret, med utgangspunkt i fakultetets strategiske plan for studieporteføljen. Endelig søknad om oppretting av nye studieprogram skal vurderes av den sentrale studiekvalitetskomiteen, som gir sin anbefaling om oppretting til Utdanningsutvalget. Utdanningsutvalget gir anbefaling om oppretting og nedlegging av studieprogram til universitetsstyret. Universitetsstyret fatter endelig vedtak om oppretting og nedlegging.

#### 5. TVERRFAKULTÆRE STUDIEPROGRAM

Reglene for oppretting, drift, kvalitetsutvikling og evaluering av tverrfakultære program er de samme som for de øvrige studieprogrammene ved UiB. Fordi det er flere fakulteter involvert, er det viktig med en tydelig ansvarsfordeling mellom fakultetene.

Det må klargjøres hvilket fakultet som skal være administrativt ansvarlig for programmet. Ansvarlig fakultet oppnevner et programstyre. Andre institutt og fakultet som bidrar til programmet, skal være representerte i programstyret. Medlemmene plikter å rapportere om møtene i programstyret til ledelsen ved eget institutt og fakultet. Gjennom deltakelse i programmet forplikter

samarbeidsfagmiljøene seg til å gi undervisning etter fastlagt syklus i de emnene som inngår i studieplanen for hele programperioden. Emner som inngår i tverrfakultære program stiller større krav til timeplanleggingen, og samarbeidende fakultet bør ta hensyn til dette.

## 6. LÆRINGSMILJØ

### Læringsmiljøutvalg

Læringsmiljøutvalget (LMU) ved UiB er oppnevnt i samsvar med lov om universiteter og høyskoler § 4-3, pkt. 3. LMU er et rådgivende organ som har ansvar for å følge opp spørsmål knyttet til universitetets fysiske og psykososiale læringsmiljø. Læringsmiljøutvalget utarbeider, oppdaterer og følger opp UiBs handlingsplan for styrking av læringsmiljøet.

### Rapporter om læringsmiljø

LMU blir orientert to ganger i året om omfang og type innmeldinger som gjelder det fysiske og sosiale læringsmiljøet. Innmeldingene kommer fra *Si fra*, HMS-avvikssystemet og andre innmeldinger.

*Si fra* er et system for studenter og ansatte som ønsker å gi melding om negative og positive forhold knyttet til læringsmiljø. Systemet inneholder rutiner for mottak og behandling av og rapportering om meldingene. Innmelding skjer elektronisk via nettskjema. Meldingene behandles av egne mottaksgrupper på fakultetsnivå som fordeler oppfølging av sakene til rett instans. Saker som blir markert som alvorlige behandles først på sentralt nivå, før eventuell videresending til fakultetsnivå.

### Læringsmiljøpris

UiB deler årlig ut læringsmiljøprisen etter vedtak i Læringsmiljøutvalget. Alle studenter eller studentorganisasjoner kan nominere kandidater. Formålet med prisen er å anerkjenne miljø eller enkeltpersoner ved universitetet som har lyktes i å legge forholdene spesielt godt til rette for læring gjennom faglig, pedagogisk og sosial innsats, eller gjennom tilrettelegging av det fysiske eller psykososiale læringsmiljøet

### Studentombud

Studentombudet er en uavhengig bistandsperson som har som oppgave å gi studenter ved Universitetet i Bergen råd og hjelp i saker knyttet til studiesituasjonen. Studentombudet skal påse at sakene får en korrekt og forsvarlig behandling, og at studentenes rettigheter blir ivaretatt. Ombudet har taushetsplikt, og det er uforpliktende å ta kontakt.

### Studentmedvirkning

Både fakultetene og universitetet sentralt har ansvar for at den kompetansen som studentdemokratiet representerer gjennom fagutvalg, studentutvalg og studentråd mv., blir brukt i arbeidet med studiekvalitet på alle nivå av organisasjonen. Studentmedvirkning er derfor integrert i alle prosesser av betydning for kvalitetsarbeidet. Det er krav om minst 20 % studenter i alle vedtaksorgan.

### Digital og fysisk infrastruktur

Fakultetene og universitetet sentralt har ansvar for støttesystem og infrastruktur for undervisningsaktivitetene. Viktige støttesystem i denne sammenhengen er tjenestene ved Universitetsbiblioteket, Studieavdelingen, Eiendomsavdelingen og IT-avdelingen. Veileder til kvalitetssystemet for utdanning gir utfyllende og oppdatert informasjon om disse systemene.



### **Mentorordning**

UiB tilbyr mentorordning til alle førsteårsstudenter i gradsstudier. Formålet med mentorordningen er å bidra til at nye studenter raskere blir faglig og sosialt integrert i studiet og studiemiljøet, og at overgangen fra videregående skole til universitet blir enklere. Mentorene er erfarne studenter ved samme studieprogram som førsteårsstudentene. Mentorordningene er vanligvis organisert som faste grupper der studenter og en eller flere mentorer møtes jevnlig.

## **7. ANERKJENNELSE AV OG OPPMUNTRING TIL KVALITETSARBEID**

### **Fremragende undervisere**

Anerkjennelse av kollegialt arbeid med utdanningskvalitet ved UiB er synliggjort gjennom ordningen med fremragende undervisere, som tildeles undervisere som har utmerket seg særlig, gjennom systematisk, langsiktig og målrettet arbeid for utdanningskvalitet og gjennom bidrag til utvikling av en samarbeidsorientert undervisningskultur. Enkelte av fakultetene har utvidet ordningen og tildeler status som fremragende undervisningsmiljø til fagmiljøer som har utmerket seg tilsvarende. Flere av fakultetene har pedagogiske akademier hvor meritterte undervisere bidrar til fakultetets samlede arbeid med utdanningskvalitet.

### **Ugleprisen**

Ugleprisen er UiB sin interne pris for utdanningskvalitet. Prisen blir delt ut av UiBs utdanningsutvalg, til fagmiljø som kan dokumentere særlig vellykkete tiltak for studiekvalitet. Vinneren av Ugleprisen blir nominert til Kunnskapsdepartementets nasjonale pris for utdanningskvalitet.

### **Insentivmidler**

UiB lyser årlig ut insentivmidler rettet mot tiltak som skal styrke utdanningskvaliteten. Utdanningsutvalget vedtar satsningsområdene forut for hver utlysning og står for tildeling.

## **Veileder til kvalitetssystem for utdanning Universitetet i Bergen**

**ELLER**

**At vi har separate veiledningsdokumenter for**

- **Veiledning for utviklingsarbeid med kvalitet i utdanning**
- **Retningslinjer for eksterne fagfeller og representanter fra arbeidslivet**
- **Retningslinjer for praksis**
- **Maler for emne- og programevalueringer**
- **Maler for etablering av nye studietilbud**

**på nettsidene som beskriver kvalitetssystemet.**

## 1. BAKGRUNN

Formålet med denne veilederen er å gi utfyllende veiledning, tips, eksempler og gode praksiser på hvordan UiBs kvalitetssystem for utdanning kan følges opp. Eksempler og gode praksiser kan også finnes utenfor denne veilederen og enhetene kan velge andre løsninger enn beskrevet her, innenfor rammene til kvalitetssystemet.

Fakultetene og instituttene har anledning til å spesifisere ytterligere rutiner for gjennomføring av det systematiske kvalitetsarbeidet ved fakultetet, med utgangspunkt i kvalitetssystemet.

For å gjøre det enkelt å finne fram i denne veilederen, følger denne det samme kapitteloppsettet som kvalitetssystemet.

## 2. UTVIKLING OG KONTROLL AV STUDIEKVALITET

### 2.3 STØTTESYSTEM FOR UTVIKLING OG KONTROLL AV STUDIEKVALITET

#### **Utfyllende beskrivelse av rollene til eksterne fagfeller og representanter fra arbeidslivet**

Det er to typer av eksterne som skal bidra i det systematiske kvalitetsarbeidet: Ekstern fagfelle og representant fra arbeidslivet. Det er rimelig at eksterne fagfeller og representanter fra arbeidslivet gis ulike oppdrag med utgangspunkt i deres respektive perspektiver og kompetanser, og at volumet på arbeidet som skal gjøres er ulikt.

*Ekstern fagfelle* er en person ansatt i en førstestilling ved en annen UH-institusjon innen det aktuelle fagfeltet vedkommende er oppnevnt for.

*Representant fra arbeidslivet* kan for eksempel være fra næringsliv, offentlig forvaltning, helse, utdanning, kultursektor, organisasjonsliv, osv. Vedkommende må ha relevant erfaring med fagfeltet, gjennom egen utdanning, eget arbeidsfelt, eller for eksempel ved å være tilknyttet et potensielt arbeidssted for kandidater med den aktuelle utdanningen.

En person som har stilling både ved en UH-institusjon og en annen organisasjon, vil kunne dekke begge funksjonene, for eksempel en professor i medisin som også arbeider ved et sykehus. En person kan også dekke flere studieprogram.

Institutt eller fakultetet oppnevner eksterne fagfeller og representanter etter anbefaling fra fagmiljøene. Eksterne fagfeller og representanter vurderer hele eller deler av studieprogrammet, etter bestilling fra programstyret. Ved evaluering av studieprogram skal tilbakemelding fra eksterne alltid være med. Det kan være hensiktsmessig at tilbakemeldingene fra eksterne innhentes oftere enn hvert sjette år på ulike aspekter av studieprogrammet, i stedet for omfattende rapporter hvert sjette år.

Både ekstern fagfelle og representant fra arbeidsliv skal bidra til evalueringene av studieprogrammene, men oppdragene til disse kan være av vesentlig ulik karakter. For eksempel kan representant fra arbeidsliv få sitt oppdrag i form av konkrete spørsmål eller intervjuer, mens ekstern fagfelle kan levere rapport på det faglige og pedagogiske innholdet.

Rapporter fra eksterne lagres i Studiekvalitetsbasen sammen med informasjon om tiltak for oppfølging.

Ekstern fagfelle bidrar også inn i sentral studiekvalitetskomite i forbindelse med oppretting av nye studietilbud.

### **Utfyllende retningslinjer for eksterne fagfeller og representanter fra arbeidslivet**

1. Programstyret som studietilbudet hører inn under, angir hvilke sider ved studietilbudet som ønskes vurdert av henholdsvis eksterne fagfeller og representanter fra arbeidslivet, og hyppighet på vurderingene. Det er anbefalt at eksterne fagfeller er særlig oppmerksomme på:

- sammenhengen mellom læringsutbyttebeskrivelsene og de lærings-, undervisnings- og vurderingsformer som inngår i et studieprogram eller enkeltemner
- sammenhengen mellom de emnene som inngår i studieprogrammet
- kvalitetsutviklingsarbeidet knyttet til studieprogrammet
- at studietilbudet er faglig oppdatert.

2. Fagfellene skal utarbeide en skriftlig rapport som sendes programstyret. Oppdragene til representant fra arbeidslivet kan, om ønskelig, utformes på andre måter, for eksempel at representanten får konkrete spørsmål eller intervjues muntlig. Rapportene og tilbakemeldingene skal omtales i programevalueringene som skal gjennomføres hvert sjette år.

3. Det kan være nyttig at fagfeller og representanter fra arbeidslivet får møte tilsatte og studenter, for eksempel ved at de blir inviterte til samlinger om studiekvalitet ved institutt og fakultet.

4. Eksterne fagfeller skal være representert i sentral studiekvalitetskomite når søknader om etablering av nye studieprogram skal behandles.

6. Det bør etterstrebes at eksterne fagfeller og representanter fra arbeidslivet ikke har en for tett tilknytning til fagmiljøet og fagpersonene i studieprogrammene som de skal bidra til.

### **3. PROSESSBESKRIVELSE FOR KVALITETSUTVIKLING**

Denne delen av studiekvalitetssystemet har som formål å sikre en kontinuerlig samtale om studiekvalitet og institusjonens hukommelse når det gjelder kvalitetsutvikling og prioriteringer gjennom årene.

Et viktig element i det kontinuerlige utviklingsarbeidet er dialoger og samtaler med kolleger og studenter om studiekvalitet, ønsket videreutvikling og faglig og pedagogisk oppdatering. Dette er også grunnleggende for den formelle dialogen mellom institutt og fakultet, og fakultet og universitetsledelsen. Samtaler kan være uformelle eller formelle, de kan foregå for eksempel i form av møter og seminarer om undervisning- og studiekvalitet, gruppediskusjoner på digitale flater eller som kortfattet skriftlig notat fra emne- eller programansvarlige som deles.

Hvordan det kontinuerlige utviklingsarbeidet forankres, bestemmes lokalt. Det er ikke rapporteringskrav på løpende vurderinger på emne- og programnivå, men eventuelle justeringer, endringer og oppfølgingspunkter bør dokumenteres til intern bruk. Dette vil gjøre det enklere å kommunisere med studenter og kollegaer om eventuelle endringer, og er nyttig for å opprettholde kontinuitet og institusjonell hukommelse når det skjer et skifte i emne- og programansvarlige.

### **Årlige studiekvalitetsmeldinger og dialogmøter**

De instituttvise studiekvalitetsmeldingene skal gi en kort beskrivelse av det generelle arbeidet med studiekvalitet ved instituttet, med søkelys på prioriteringer, utfordringer og endringer. Instituttets melding kan variere i lengde og omfang fra år til år og danner grunnlaget for dialogmøtet med fakultetet.

Dialogmøtene som gjennomføres mellom institutt og fakultet kan gjennomføres på ulike måter, for eksempel som bilaterale møter eller i form av større møter eller seminarer hvor fakultetsledelsen møter flere institutt samtidig, slik at det samtidig legges til rette for erfaringsutveksling mellom instituttene.

## **4 PROSESSBESKRIVELSE FOR KONTROLL OG SYKLISKE PROSESSER**

### **4.1 EVALUERING AV ETABLERTE STUDIETILBUD**

#### **Utfyllende informasjon om programevaluering**

Grunnlagsmaterialet for programevalueringen er dokumentasjon fra det kontinuerlige kvalitetsarbeidet emner og program, rapporter for de 3-årige evalueringene av emner, oppfølging etter sist programevaluering, oversikter over studiepoengproduksjon og gjennomføringsgrad, tilbakemeldinger fra involverte undervisere, systematiske tilbakemeldinger fra studenter, rapporter fra eksterne fagfeller og innspill fra arbeidslivsrepresentanter. Evalueringsrapporten lagres i studiekvalitetsbasen sammen med informasjon om planer og tiltak for oppfølging.

På UiBs nettside om kvalitetssystemet for utdanningene ved UiB, er det lenke til maler for emneevaluering og for programevalueringer, samt en veileder for programevalueringmalen.

#### **Utfyllende informasjon om evaluering og kvalitetssikring av praksis**

##### **Innhold i avtale om praksissamarbeid**

Hvilke punkter som bør inngå i en avtale om praksissamarbeid, er avhengig av praksissamarbeidets art og omfang.

Aktuelle punkter i en slik avtale er:

- formål med avtalen og med praksissamarbeidet
- omfang av praksis i forhold til emnet (delvis/fullstendig praksis i emnet)
- omfang av studenter og nivå (studieår/semester på grad)
- innhold i praksisoppholdet eller -prosjektet
- tidsomfang- og fordeling på praksisperiode
- økonomiske forhold (evt. lønn/reiseutgifter)
- ansvarsfordeling mellom praksissted, fakultet og institutt
- samhandling mellom partene (ansvarlige kontaktpersoner/funksjoner på begge sider)
- yrkesskadeforsikring og eventuelle råd om tilleggsforsikringer, se UiBs nettside om [forsikringsordninger for studenter](#)
- regulering av opphavsrett, IPR (Intellectual Property Rights) og immaterielle rettigheter
- informasjon om utarbeiding av individuelle kontrakter mellom institutt/fakultet, studenten og arbeidssted
- evaluering

## 4.2 OPPRETTELSE AV NYE STUDIEPROGRAM OG NEDLEGGELSE AV STUDIEPROGRAM

### Utfyllende informasjon om søknad om oppretting av studieprogram

Fakultetet oversender søknad om oppretting og nedlegging av studieprogram til Studieavdelingen, etter angitte frister. Den sentrale studiekvalitetskomiteen vurderer om de omsøkte studieprogrammene er i overensstemmelse med studiekvalitetsforskriftens og studietilsynsforskriftens krav til akkreditering. Vurderingen ligger til grunn for den videre behandlingen til Utdanningsutvalget og deretter i Universitetsstyret.

Søknader om oppretting av nye studieprogram skal vise at kriterier fastsatt i studietilsynsforskriften er oppfylt. Søknadsskjema og veiledning er tilgjengelig på UiBs nettsider.

Studietilbud som faller inn under etter- og videreutdanning (EVU), eksempelvis erfaringsbaserte program og enkeltemne, er basert på de samme kravene som er fastsatt for andre studietilbud i UiBs kvalitetssystem. Rutinene som gjelder for oppretting av nye studieprogram og nedlegging av studieprogram gjelder også for EVU-tilbud ved UiB. Om nødvendig behandler universitetsstyret slike saker oftere for å legge til rette for at nye tilbud kan komme i gang utenom universitetet sine faste rutiner for oppretting av program. *UiB Videre* er en underavdeling av Studieavdelingen ved UiB, som tilrettelegger for koordinering av det samlede EVU-tilbudet ved UiB. UiB Videre bistår fagmiljøene med hjelp, råd, og kontakt med arbeidslivet for vurdering og etablering av nye tilbud.

## 6 LÆRINGSMILJØ

### Utfyllende informasjon om digital og fysisk infrastruktur

*Mitt UiB* er UiBs læringsplattform og hovedkomponenten i UiBs digitale læringsmiljø. Kommunikasjon mellom undervisere og grupper av studenter skjer som regel via *Mitt UiB*. I *Mitt UiB* kan studenter involveres i læringsaktiviteter som diskusjonsforum, quizer og innlevering av oppgavebesvarelser. Studenter finner også generell informasjon knyttet til undervisningsemnene sine i *Mitt UiB*, som litteraturlister og timeplaner.

*Studiekvalitetsbasen* ([kvalitetsbasen.uib.no](http://kvalitetsbasen.uib.no)) er UiBs sentrale arkiv for instituttene og fakultetenes studiekvalitetsmeldinger. Evalueringer av emner og studieprogram, evalueringer fra ekstern fagfelle, og andre dokumenter som er relevante for studiekvalitet og studiekvalitetsarbeidet skal lagres i basen. Maler til bruk i evalueringsarbeidet gjøres tilgjengelig i *Kvalitetsbasen*. Innholdet i basen er offentlig tilgjengelig.

Både fakultetene og universitetet sentralt har ansvar for støttesystem og infrastruktur for undervisningsaktivitetene. Viktige støttesystem i denne sammenhengen er blant annet tjenestene ved Universitetsbiblioteket, Studieavdelingen, Eiendomsavdelingen og IT-avdelingen. Behov for tjenester fra andre avdelinger meldes i *UiBhjelp*.

## Studiestyret ved Det humanistiske fakultet

Møte: 21.02.2024

---

SAK 5/24: Utfyllande reglar ved HF knytt til talet på forsøk på masterprosjekt - drøftingssak

---

### Dokumenter i saken:

- Sak i Studiestyret om reviderte utfyllande reglar ved HF, [sak 36/23](#)
- Universitetsstyresak 55/23: [Forskrift om studium ved Universitetet i Bergen](#)
- [Dagens utfyllande reglar ved HF](#)

Universitetsstyret vedtok i juni 2023 ny studieforskrift ved UiB, som skal gjelde frå januar 2024. UiB si forskrift er utgangspunkt for fakultetet sine utfyllande reglar til gradsstudium, og ei endring i forskrifta krev ein revisjon av fakultetet sine noverande utfyllande reglar. Ei administrativ arbeidsgruppe ved HF er i gang med arbeidet med revisjon av HF sine utfyllande reglar, som orientert om i møte i Studiestyret 13. desember 2023. Arbeidsgruppa vil gjere luften enkelte moment i arbeidet med Studiestyret gjennom vårsemesteret.

### Stryk på masteroppgåva

I noverande utfyllande reglar ved HF får kandidatar som stryk på masteroppgåva høve til å levere masteroppgåva på nytt i same fag dersom oppgåva er heilt ny eller så omarbeidd at ho kan vurderast som ny. Dette står i HF sine utfyllande reglar:

Kandidatar som stryk på masteroppgåva har høve til å levere masteroppgåve på nytt i same fag dersom oppgåva er heilt ny eller så omarbeidd at ho kan vurderast som ny. Kandidaten må

- presentere og gi svar på nye problemstillingar, og/eller
- trekke inn nytt empirisk materiale (kjelder/data), og/eller
- gjere ein radikalt endra analyse og tolking av empirien

I søknaden må studenten gjere greie for endringane han/ho planlegg å gjere i oppgåva. Forlenging av kontraktperiode vert ikkje innvilga ved andre levering. Instituttet avgjer søknadar om innlevering for andre gong.

I UiB si nye forskrift om studium, er det no komen ein eigen regel som regulerer innlevering av masterprosjekt utan bestått resultat. Dette står i kapittel 8 – Eksamensforsøk, § 8 – 1 i ny forskrift:

(2) Bachelor- og masterprosjekt utan bestått resultat kan leverast på nytt éin gong. Bachelor- og masterprosjekt med bestått resultat kan ikkje leverast på nytt.

(4) Fakultetet:

c) skal fastsetje innleveringsfrist for ny levering av bachelor- og masterprosjekt utan bestått resultat etter andre avsnitt. Fristen kan ikkje vere kortare enn tre månader frå sensuren er kunngjort og ikkje lengre enn eitt år frå den opphavlege fristen [og]

Merk at paragrafen i UiB si forskrift gjeld for både bachelor- og masterprosjekt, men denne saka i Studiestyret handlar no i første omgang berre om masterprosjekt.

### **Konsekvens av regelendring**

Vi kan ikkje lenger krevje at studentar skriv ei heilt ny oppgåve dersom dei stryk på masteroppgåva, og at ein til ei andre innlevering leverer ein omfattande revisjon. Studentar som stryk kan i teorien levere inn akkurat det same arbeidet ved neste innleveringsfrist, men det er jo ikkje tilrådeleg å gjere.

Det vi ønskjer innspel på frå Studiestyret er om HF skal tilby noko hjelp til kandidatar som stryk på masteroppgåva. Dette tilbodet bør vere likt på tvers av alle institutt/senter.

Døme på dette kan vere:

- Eit møte med rettleiar for å gå gjennom tilbakemeldingar/grunngeving etter justerande munnleg
- Ei gjennomlesing av eit ferdig utkast til masteroppgåva der rettleiar gir tilbakemelding

Studentar vil ikkje få høve til å levere inn ein nytt forsøk på masteroppgåva før det har gått tre månadar frå opphavelig frist, og oppgåva må leverast inn innan eitt år etter opphavleg frist.

Studiestyret vert invitert til å drøfte kva rettleiing/hjelp vi kan/bør gi til studentar som stryk på masteroppgåva, og medlemmane av Studiestyret må gjerne kontakte rettleiarar på eige institutt for innspel. I tillegg kan studiestyret gjerne kome med tilrådingar som gjeld innleveringsfrist for eit slikt andre forsøk. Skal til dømes fakultetet ha ein fast frist for innlevering av andre forsøk? Skal studenten sjølv få søkje om talet på månader vedkomande treng? Diskusjonen i Studiestyret vil vere utgangspunkt for forslag til revidert utfyllande regel ved HF som gjeld for kandidatar som stryk på masteroppgåva.

Svein Ivar Angell  
visedekan

Inger Marie Hatløy  
fungerande studiesjef



## Studiestyret ved Det humanistiske fakultet

Møte: 21.02.2024

---

### SAK 6/24: Retningslinjer for KI – (drøfting)

---

#### Dokumenter i saken:

- Notat fra halvdagsseminar ved IF/LLE om ChatGPT 10/11-2023

Verktøy og hjelpemidler basert på kunstig intelligens (KI) påvirker både undervisnings- og vurderingsvirksomheten ved HF på ulike måter, og i møte med KI må man som student, underviser, sensor og studieadministrasjon stadig forholde seg til nye problemstillinger. Det ble tidlig uttrykt behov for retningslinjer og hjelp for å forstå og håndtere de ulike utfordringene knyttet til KI, og det er utarbeidet slike retningslinjer flere steder ved UiB. Det er også utviklet gode sentrale nettsider med informasjon både for [studenter](#) og [ansatte](#).

Det humanistiske fakultet vil likevel etablere noen supplerende retningslinjer basert på egne faglige utfordringer og forhold særskilt knyttet til humaniora. Da to av de største instituttene ved HF tok initiativ til et seminar om KI i humaniora, særlig språkmodeller som ChatGPT i språkstudier, ble dette et godt utgangspunkt for å legge et grunnlag for slike retningslinjer. Det foreligger nå et notat fra seminaret, med gode innspill til det videre arbeidet med HF-retningslinjer for KI. Notatet er vedlagt.

Fakultetet viderefører arbeidet med å ferdigstille retningslinjene, basert på det som kom frem på seminaret og andre relevante innspill. Retningslinjene skal bidra til bevisstgjøring rundt KI sine muligheter og begrensninger, samtidig som de skal være en støtte i avdekking og håndtering av tilfeller der KI er brukt på en måte som betraktes som akademisk uakseptabel eller uredelig.

Innspill og betraktninger fra Studiestyret ønskes velkommen.

Svein Ivar Angell  
visedekan

Inger Marie Hatløy  
fungerende studiesjef

## **Notat fra halvdagsseminar ved IF/LLE om ChatGPT 10/11-2023**

Fredag 10. november fra kl 9-12 arrangerte undervisningskoordinatorer og studieledere ved IF og LLE et halvdagsseminar om bruk av den nye språkteknologien (særlig med tanke på KI-verktøy som ChatGPT) og hvordan vi best forholder oss til denne i undervisningssammenheng.

### **Referat fra seminaret**

Det var til sammen 35 deltakere på seminaret, som fant sted i den gamle kantinen i Christies gate, 4. etasje. Det var lagt opp til to bolker på seminaret. Som innledere for første bolk stilte professor Barbara Wasson (direktør for SLATE) og professor Jill Walker Rettberg (LLE), som holdt foredrag på rundt 25 minutter hver. Wasson fortalte om intelligente veiledersystemer og utviklingen av dem siden 80-tallet til i dag, og forklarte forskjellen på klassisk programmering og den nyere tids maskinlæring. Hun delte også tanker om hva som trengs av pedagogisk innovasjon og kompetanse fremover når det gjelder bruk av teknologien i vår sektor. Rettberg forklarte hva en stor språkmodell (LLM) er og hva den kan/ikke kan gjøre, og kom inn på bildegjenkjenning og falske nyheter, samt om fordommer (bias) som er innbakt i teknologien.

Deretter delte deltakerne seg i 8 grupper på tre til fem personer, og diskuterte fire forhåndsformulerte spørsmål. Svar ble skrevet inn i Mentimeter, og er kort summert opp her (se vedlegg for alle svar):

1) Hvilke erfaringer har dere gjort dere med språkteknologi? (26 svar)

Alt fra å ha sett det brukt av studenter via oversettelse, språkvask og sammendrag, til inspirasjon og forslag til planlegging av workshop.

2) Hva er mulige læringsfremmende måter å bruke teknologien på i undervisningssammenheng? (17 svar)

De fleste svarene dreide seg om forskjellige former for etisk og kritisk vurdering av KI-generert arbeid.

3) Hva er de viktigste utfordringene med slik teknologi? (17 svar)

Mange svarte plagiat, fusk og uetisk bruk. Mangel på retningslinjer og mangel på kompetanse gikk også igjen.

4) Hva er det beste måtene å forebygge fusk og misbruk på? (14 svar)

Skoleeksamen uten hjelpemidler, muntlig eksamen. Endre eksamensformene, lage oppgaver som krever refleksjon og bruker empiri. Definere fusk bedre, lage retningslinjer.

Den andre bolken begynte med en innledning av universitetsbibliotekar Michael Grote, som minnet om at vi allerede har et reglement for god, akademisk redelighet å bygge på. Han satte også ord på gråsonene når det gjelder forfatterskap og viste med eksempler hva ChatGPT kan (og ikke kan) brukes til. UB har laget en rekke praktiske ressurser på nettsidene sine (bl.a. nettkurset Digital kildekritikk Digi101) og kan også arrangere ulike workshops etter behov. (Disse ressursene bør kommuniseres til fagmiljøene.)

Deretter diskuterte gruppene fem spørsmål, først to knyttet til lærings situasjoner, så to knyttet til vurderingssituasjoner, og til slutt ett om begge typer situasjoner. Svar ble skrevet inn i Mentimeter, sammenfattet her:

1) I hvilke lærings situasjoner bør man tillate bruke av KI? (14 svar)

Som samtalepartner, til idémyldring, til språkvask, i alle situasjoner, men med veiledning, og i ingen situasjoner (forby).

2) I hvilke lærings situasjoner bør man ikke tillate bruk av KI? (11 svar)

Til tekstproduksjon og skrivetrening, til ferdighetstesting i fremmedspråk, i situasjoner der refleksjon er viktig.

3) I hvilke vurderingssituasjoner bør man tillate KI? (4 svar)

I hjemmeoppgaver, men med opplæring og refleksjon rundt bruk.

4) I hvilke vurderingssituasjoner bør man ikke tillate KI? (5 svar)

Ved vurdering av fremmedspråkskompetanse, på skoleeksamen, ved ferdighetsprøver og ved litterær analyse.

5) I hvilke lærings- og vurderingssituasjoner bør man aktivt oppfordre til bruk av KI?

(15 svar) Fremmedspråkstrening, ved analyse av KI-generert tekst, for å øve opp kritisk refleksjon, transkribering av intervju, for utvikling av digital kompetanse.

Hver bolk ble avsluttet med oppsummering og plenumsdiskusjoner. Basert på diskusjonene ved seminaret og ellers, har vi nedenstående innspill til HF når det gjelder utvikling av retningslinjer for bruk.

## **Innspill til fremtidige retningslinjer for KI-verktøy på HF**

Temaet om bruk av KI i utdanning er komplekst, og berører en rekke sider ved våre studieaktiviteter. For humaniora-fagene, som særpreges av i stor grad å ha tekstlig og visuelt materiale som sine studieobjekter, og der kunnskap og tekst ofte hører symbiotisk sammen, blir den nye KI-teknologien særlig utfordrende og viktig å forholde seg klokt til. Våre dannelsesidealer om å utstyre studenter med selvstendig vurderingsevne og kritisk sans blir ikke bare reaktualisert, men også ekstra presserende med denne siste teknologiutviklingen.

En av de store utfordringene med den nye KI-teknologien er at vi som mennesker lett kan tillegge den egenskaper den ikke har, som dømmekraft, intensjoner, vilje, forståelse og til og med bevissthet. Vi snakker allerede om KI-chatboter som om de hadde alt dette: «Den misforstod, den må ha ment, den tenker vel at, den vet ikke at, nå roter den bare» osv. En slik naturlig tendens til antropomorfisering av KI-verktøy gjør at kritisk sans, selvstendig, kunnskapsbasert vurdering, samt vedlikehold av egen dømmekraft er viktigere enn noensinne, både hos oss selv som undervisere og i vår kommunikasjon med og veiledning av studenter. For en uerfaren student med begrensede kunnskaper kan KI-generert tekst virke både imponerende og overbevisende ved første øyekast, og det kan være fristende å låne kritikkkløst fra den. Det er derfor vesentlig at undervisere gjør seg kjent med det lettest tilgjengelige KI-verktøyet og prøver det ut og eksperimenterer med det for selv å oppdage dets styrker og svakheter. Å ikke berøre temaet i det hele tatt i undervisningssammenheng kan ha en uheldig, tabuifiserende effekt, og i verste fall føre til misbruk. Åpenhet, tydelighet og diskusjon om temaet i undervisningssammenheng bør derfor tilstrebes, og man kan ikke forvente at studenter under utdanning umiddelbart forstår hvor grensen går mellom etisk og uetisk bruk. Ikke minst er det også viktig å være bevisst på verktøyets begrensninger, både for ansatte og studenter. Store språkmodeller som ChatGPT er trent på enorme mengder språklige data på en lang rekke språk, men ikke overraskende fungerer den aller best på engelsk, og det merkes relativt raskt at den er delvis trent på automatoversatt norsk tekst. Videre har den ingen reelle kunnskaper, slik at det den ser ut til å påstå kan være både feilaktig og merkelig.

Kritisk tilnærming til KI forutsetter kunnskap om funksjonsmåter og begrensning og bevissthet om akademisk redelighet. Det er derfor viktig at studenter så tidlig som mulig i studieløpet får praktisk opplæring i gode akademiske praksiser, at de lærer å forstå de etiske og metodiske implikasjonene av akademisk forfatterskap og at de får introduksjoner i grunnleggende teknikker av vitenskapelig arbeid. UiB har allerede regler og retningslinjer for godt og redelig akademisk arbeid, og disse utgjør den etiske grunnstammen både i forskning og utdanning. Alle

former for plagiat, (klipp/lim, manglende kildehenvisninger) er et brudd på disse reglene, enten plagieringen er av en menneskegenerert eller en KI-generert tekst. Det som imidlertid skaper nye spørsmål i denne forbindelse er hvorvidt en KI-generert tekst skal kunne betraktes som en kilde og dermed henvises til i en oppgave. Vårt klare svar på det er nei, og svaret er i tråd med vurderinger internasjonalt om at ChatGPT ikke kan stå som medforfatter i et vitenskapelig arbeid (se f.eks. <https://www.nature.com/articles/d41586-023-00107-z>). Begrunnelsen for dette er at ChatGPT først og fremst er en avansert tekstgenerator, og at den ikke kan stå inne for innholdet i noe av det den genererer. Det den genererer kan heller ikke gjenfinnes i ettertid, og den kan dermed ikke brukes som kilde i tradisjonell forstand.

Det er forståelig at undervisere er bekymret når det gjelder nye muligheter for fusk med hjelp av KI-verktøy. Trolig bør man derfor være tydeligere på hva som utgjør fuskingens ulike gråsoner i forbindelse med utvikling av retningslinjer. Imidlertid ville det være uheldig om sterkt fokus på mulig misbruk medfører at viktige læringsaktiviteter som hjemmeoppgaver og andre selvstyrte aktiviteter blir forsømt eller avvirket. Studenter må lære å skrive også med hjelp av tilgjengelige verktøy, ikke minst for å kvalifisere seg for krav de vil møte i arbeidslivet. Derfor er det nødvendig å integrere ansvarlig bruk av tilgjengelige verktøy både i undervisningen og i nye eksamensformer som f.eks. kombinasjon av skriftlige og muntlige prestasjoner, mappeevaluering med prosessveiledning og inkludere dokumentasjonskrav på brukte verktøy i all akademisk praksis.

KI-verktøy som ChatGPT kan brukes på både læringsfremmende og læringshemmende måter. Nedenfor har vi listet opp det vi ser som bruksmåter med mest potensiale ved våre studier.

Den første listen er best egnet i forbindelse med formativ vurdering, i kontrast til summativ vurdering. Hovedhensikten ved formativ vurdering er å lære gjennom praksis og tilbakemeldinger, og KI-verktøy har trolig størst potensiale der. ChatGPT kan f.eks. brukes

- som sparringspartner for å komme i gang med et tenkearbeid. Slike samtaler kan virke motiverende og i beste fall stimulere til gradvis mer nyanserte og språklig presise «instrukser» (*prompts*) fra brukerens side.
- som studieobjekt for kritisk vurdering. KI-genererte tekster inneholder ofte svakheter av både språklig og kulturell art, og kan ofte inneholde faktafeil og fordomsfulle

fremstillinger. Ved å studere slike tekster kritisk, kan studenter få trening både i å detektere slike aspekter og å skrive innsiktsfullt om dem. Det samme kan gjøres med maskinoversatt tekst.

- som samtalepartner i fremmedspråk. Å ha en nivåtilpasset samtalepartner stadig tilgjengelig kan være svært verdifullt for å sikre mengdetrening i språket og til å få korreksjoner og forklaringer på feil eller unaturlige formuleringer.
- som støtte i oversettelsesarbeid. Studenten kan enten først prøve å oversette selv, og deretter sammenligne med et maskinoversatt produkt, eller de kan maskinoversette og deretter arbeide med etterredigering og refleksjon rundt dette.
- til språkvask og forslag til alternative formuleringer i forbindelse med oppgaveskriving.

Ved summativ vurdering vil bruken av KI-verktøy nødvendigvis måtte bli noe mer begrenset, avhengig av hva det er man er ute etter å teste. Alle emneansvarlige bør ta en aktiv beslutning om ChatGPT skal være tillatt eller ikke på det aktuelle emnets eksamen. Vurderingsformene som er i bruk er skoleeksamen, hjemmeeksamen, mappevurdering og muntlig eksamen. De eneste vurderingsformene der det overhodet lar seg gjøre å *utelukke* bruk av KI-verktøy er ved skoleeksamen og muntlig eksamen. Ved en del fag vil det være nødvendig å holde på disse formene, som i forbindelse med ferdighetstesting i fremmedspråk, særlig på lavere nivå, og i særlig grad for fjernere fremmedspråk med andre skriftsystemer. På slike eksamener har man tradisjon for å tillate bruk av ordbok. I vår tid er de fleste ordbøker digitale, og selve eksamen er også oftest digital, med begrenset eller ingen bruk av internett.

For hjemmeeksamen og mappevurdering kan det være nødvendig å lage oppgaver som ChatGPT ikke lett klarer å løse. Det kan være f.eks. ved å

- knytte oppgaven tettere til pensum ved å eksplisitt be studentene bruke pensumlitteraturen aktivt i arbeidet med oppgaven.
- knytte oppgaven til et gitt datamateriale som er presentert på det aktuelle emnet.
- å be studenten om å argumentere for egne synspunkter.
- ta utgangspunkt i egne erfaringer, inkludert refleksjon over egen bruk av KI-verktøy
- trekke teknologien aktivt inn i eksamensoppgavene, ved å be studentene formulere instruksjoner til nettopp ChatGPT og så f.eks. reflektere over både egne bestillinger og svarene de får.

Det finnes etter hvert en rekke ulike ressurser med tips om hvordan man utformer eksamensoppgaver med tanke på KI-verktøy, og slike bør gjøres tilgjengelig for fagmiljøene våre. (Eksempel: <https://www.timeshighereducation.com/campus/effective-assessment-practices-chatgpt-enabled-world>)

## **Merknader**

Vi har ikke forholdt oss til personvern-problematikk i denne omgang. Dette bør likevel klargjøres og formidles til ansatte og studenter i tråd med aktuell kunnskap og eventuelle retningslinjer på nasjonalt nivå. Det samme gjelder miljømessige og andre etisk problematiske sider ved bruk av teknologien, slik det redegjøres for i denne artikkelen:

<https://www.khrono.no/ett-ar-med-chatgpt-etiske-blindsoner-eller-lukkede-oyne/830080>

Det finnes andre KI-verktøy enn ChatGPT. Det kan være lurt å lage en liste over lett tilgjengelige verktøy, som nedenstående (hjelp til litteratursøk, sammendrag og annet):

- Elicit <https://elicit.com/>
- Keenious <https://keenious.com/explore>
- Scite <https://scite.ai/>

*2023-12-18*

Benedicte M. Irgens, undervisningskoordinator ved IF

Deirdre Smith, studieleder ved IF

Heming H. Gujord, undervisningskoordinator ved LLE

Signe Nilssen, studieleder ved LLE